

יצרו, וכמו שנאמר 'ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבינו', מ"מ היצר הרע אינו מתיימש אלא הוא מיד פותח במלחמה חדשה - ומשתדל להכשיל את האדם בניסיון נוסף - לישא אשת יפת תואר, [וזהו מה שאמרו חז"ל (ברכות ס"א) "יצר הרע דומה לזבוב" - שחוזר מאה פעמים להטריד את האדם גם לאחר שהאדם מגרשו וחוזר ומגרשו].

ויש לנו ללמוד מזה לדידן, שכשם שהיצר הרע אינו מתפעל מה'נפילות', וממשיך ללחום באדם גם לאחר שהאדם ניצח אותו, כך גם יש לאדם לנהוג להפך ולהמשיך להילחם ביצר גם אם כבר נפל הרבה פעמים במלחמת היצר. וזהו שנאמר בתהילים "מאויבי תחכמי מצוותיך", מהאויב האמיתי והחזק שיש לאדם שהוא היצר הרע, "תלמדני מצוותיך" - נלמד איך להילחם למען קיום שמירת התורה והמצוות, שכשם שהוא אינו מתפעל מנפילות וממשיך לחדש תחבולות מלחמה חדשים גם לאחר שהאדם ניצח אותו במלחמה, כך גם אנו לא נתפעל מנפילות.

וזהו לימוד גדול לדידן, שגם מי שבשנים שעברו לא עמד בקבלות שקיבל על עצמו לפני ראש השנה, מ"מ לא יתיימש אלא ימשיך לקבל 'קבלות' חדשים לפני ראש השנה, ויחפש תחבולות חדשים איך להילחם נגד היצר.

הממרה את פי אביו ואמו סופו להמרות את פי הקב"ה

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו, זולל וסובא", (כ"א, י"ח). התורה הקדימה "איננו שומע בקול אביו ואמו" ל"זולל וסובא", ומשמע שעיקר התביעה על בן סורר ומורה הוא ש"איננו שומע בקול אביו ובקול אמו", והעניין צריך ביאור, שהרי מדובר על בן זולל וסובא ובעל תאוה, ומדוע יסוד התביעה עליו היא דווקא על שאינו שומע בקול אביו ובקול אמו ולא על עצם הזליה והסביאה. ונראה שיסוד קלקולו של בן סורר ומורה הוא מה שפרק מעליו את עול החיוב לשמוע לדברי אביו, כי מתוך שהוא חי בהפקרות ומורד בחיובו כלפי אביו, ממילא הוא גם מורד בחיובו כלפי שמיא ופורק מעצמו עול מלכות שמים ומתחיל לזלול ולסבוא להיות שקוע בחיי תאוה. ובה יש לפרש מה שאמרו חז"ל (קידושין

ל"ע"ב) "השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום", כי ביסוד הדבר זלזול בכבוד ההורים נובע מתוך פריקת עול וסירוב להיכנע לקבל מרות מהאחרים עליו, ודבר זה גורם לילד לזלזל גם בחיובו כלפי שמיא ולפרוק עול מלכות שמים מעליו רח"ל, ולכן הקב"ה מקפיד על זלזול הורים כמו זלזול בכבוד הקב"ה. וידוע שעיקר מטרת הציונים כשבאו לארץ ישראל היה לנתק את הצעירים מההורים ולומר להם שההורים גלותיים ומיושנים ואינם מבינים כלום, כי הם ידעו היטב שרק בדרך זו שהילדים יזלזלו בהוריהם, הם יצליחו בדרכם להעביר את הצעירים מעל הדת רח"ל, ועובדא הוי באמי ע"ה, שבאה פעם לביקור בארץ, ושמעה במקרה ילד אחד אומר לחבירו "אבא שלי חמור, הוא לא מבין כלום", והיא הזדעזעה ואמרה "אכן נודע הדבר, הציונים הצליחו להעביר רבים מצעירי העם מדרך התורה על ידי שהשרישו אצל הצעירים את הדרך לזלזל בהוריהם, ועל ידי זה נפתחה הדרך בפניהם לפרוק מעצמם עול מלכות שמים רח"ל.

לעקור שורש רע בנפש הילד צריך דווקא מוסר והתבוננות

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' ויסרו אתו ולא ישמע אליהם", (כ"א, י"ח). כוונת הפסוק דכיון שלא הועיל אפילו מכות וייסורים כדי לכוונן לדרך הטוב, הרי ע"כ שהוא מושחת מאוד. וזהו לימוד להורים, שלא ידמו שיכולים לתקן את בנם על ידי שייסורוהו במכות בלבד, אלא כדי לעקור שורש רע בנפש הילד צריך לדבר עמו דברי מוסר, ולהחדיר בו יראת שמים שיתבונן בחיי המופקרים ובחיי הצדיקים, וע"י תוכחת מוסר בחכמה יראו ההורים לעקור את הקלקול אצל הילד עד שיזכה לשוב בתשובה.

דרכי המלחמה מול הפושעים

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה", (כ"א, י"ח). יש לפרש לשון הפסוק, "סורר" - לעצמו, "ומורה" - שמורה דרך לאחרים שיהיו כמוהו, וכדרכם של נערים פורקי עול שמושכים אחרים לנהוג כמותם כדי להשקית את מצפונם ולהרגיש שאינם גרועים משאר בני גילם, ולכן הקפידה תורה להורגו במהירות האפשרי כדי שלא יקלקל אחרים, וימות זכאי ואל ימות חייב.

וזהו לימוד לדידן אצל החופשיים, שעיקר חובת המלחמה נגדם הוא בשעה שהם יוצאים בפרהסיא למלחמה נגד עם ה', ומפיצים דרכם ושיטתם לרבים, ואז חובתנו ללחום מלחמת ה' כנגדם, וכמו שנאמר במסית (דברים י"ג ט') "לא תחמול ולא תכסה עליו" וגו', אבל כל זמן שהם מרשיעים בצנעא

אין דרך להתגבר על היצר הרע בלא להיאבק עמו במלחמה "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבינו", (דברים כ"א י). "כי תצא" נאמר בלשון יחיד, ופירושו הקדמונים שפסוק זה רומז על מלחמת היצר שהוא האויב האמיתי והחזק ביותר שיש לאדם - שהרי רוצה לאבד אותו מחיי נצח, [וכמוש"כ בחובת הלבבות "בן אדם, ראוי לך לדעת כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך"], ולכן נאמר "אויבך" בלשון יחיד כי היצר הרע נלחם כנגד כל אדם באופן פרטי, ועל זה אמרה תורה "כי תצא למלחמה על אויבך" - בשעה שהאדם נאבק ביצר הרע ונלחם עמו, אז "ונתנו ה' אלוקיך בידך" - האדם אכן זוכה לכבוש את היצר הרע.

והקדוש ה"חפץ חיים" הוסיף בזה עוד, שבלשון הפסוק משמע שהדרך היחידה לנצח במלחמת היצר הוא אך ורק על ידי "כי תצא למלחמה על אויבך" - לצאת למלחמה, אבל אם אין האדם מוכן להיות חזק ולעמוד בקשרי המלחמה נגד היצר, ולבוא בתחבולות ולהוסיף גדרים וסייגים, אלא חושב שבתפילה לבד יצליח להכניע את לבבו, לא יצליח לעמוד נגד היצר הרע ותחבולותיו. ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה רגיל כמעט בכל שבוע להביא בשיחותיו פירוש הקדמונים על פסוק זה, והיה אומר שאם אין האדם מקיים את תפקידו להילחם נגד היצר, אפילו אם הוא מתפלל הרבה לקב"ה שיעזור לו, לא יצליח לכבוש את יצרו, והיה חוזר ומדגיש שהיצר הרע ממתין לאדם מיד כשמתעורר, ומיד הוא מסיתו שישכב עוד במיטתו, ואם אין האדם פותח מיד במלחמה נגד היצר אז הוא נופל בידו ומגיע מאוחר לתפילה ונאלץ להתפלל במרוצה, ועבירה גוררת עבירה והוא נשאר בעצלותו כל היום, אבל אם הוא מנהל מיד מלחמה נגד היצר אז יצליח. ודע שלא לחינם נקרא "היצר הרע" בשם "אויב", אלא משום שהוא נוהג ככל אויב במלחמה המשתמש בתכסיסי מלחמה מרובים, ולפעמים הוא מתחפש בדמות צדיק וכמו שאמרו חז"ל (תולין צ"א ע"א) "כתלמיד חכם נדמה לו", ולכן הזהירה תורה שנדע שהיצר הרע הוא "אויב" ויש להיזהר מפניו שהוא ככל אויב שיש לו תכסיסי מלחמה מרובים.

כמה יסודות כדי לנצח במלחמת היצר

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבינו", (כ"א י). במלחמת העולם השנייה, בשעה שהייתה אנגליה במצור, כינס אחד מראשי הצבא הבריטי את החיילים ומסר להם שלשה כללים כדי לנצח במלחמה, ראשית - להבין שמוכרחים לצאת למלחמה כפשוטו בחירוף נפש, כי כל עתיד המדינה תלוי בזה, שנית, להסכים לחיות בקשיי המלחמה, ולהבין שמלחמה הוא מצב קשה ואין בה תענוגי ותפוקי החיים, ושלישית להכיר את האויב ולדעת את דרכיו והנהגותיו, ורק אז יוכלו לערוך עמו מלחמה ואף לנצחו. ויש להמליץ דברים אלו על מלחמת היצר, ראשית להבין שמוכרחים לצאת למלחמת היצר ובלא מלחמה כפשוטו מתוך הכנה לעמוד איתנים נגדו אי אפשר לנצח, שנית להבין שכדי לנצח במלחמת היצר צריך לוותר על הרבה תענוגות החיים, ושלישית להכיר את האויב, לדעת שהיצר הרע יש לו הרבה תכסיסי מלחמה להפיל את האדם, ויכול הוא גם לעטות על עצמו גלימה של תלמיד חכם.

וזהו מה שנאמר כאן בפסוק "כי תצא למלחמה" - כאשר תצא למלחמה, שתדע שאתה מוכרח לצאת במלחמה על כל המשתמע מכך, [התנאי הראשון והשני], "על אויבך" - שתכיר את היצר הרע שהוא אויב הבא עם הרבה תכסיסי מלחמה, אז 'ונתנו ה' אלוקיך", והיינו דווקא כשיזכור האדם שניצחון היצר הוא רק בסייעתא דשמיא מהקב"ה וצריך להתפלל על כל, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל"ע"ב) "אילו לא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו".

כוח האחדות וגנות המחלוקת

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך", (כ"א י). פירש הגה"ק מהרי"ל דיסקין ז"ע מה שנאמר "כי תצא" בלשון יחיד, דווקא בשעה שעם ישראל מאוחדים יחדיו כאיש אחד, אז הם זוכים לנצח במלחמה את אויביהם, אבל אם אינם מאוחדים כאחד, אין הקב"ה עומד לימינם להכניע את אויביהם, וכמו שאמרו חז"ל (ויקרא כ"ו ב) שדורו של אחאב היו מנצחים במלחמותיהם אע"פ שהיו עובדי ע"ז, משום שהיה שלום ואחוה ביניהם.

לימוד מהיצר הרע - לא להתפעל מנפילות

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבינו, וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת אותה לאשה", (כ"א י"א). דבר נפלא יש ללמוד מכאן למלחמת היצר, שגם לאחר שהאדם כבר מנצח את

נדבת ידידינו הרב מורי בנק שליט"א ממקורבי מרן רבינו שליט"א

לזכות אמו שתזכה להארץ ימים ושנים עוד עשרות בשנים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ולהיכתב ולהיחתם בספר חיים טובים ולשנת ישועה וגאולת ישראל, אכ"ר

לעצמם לבד, אף שיש למונעם מכך כשאפשר לנו, אבל אין לנו מחויבים לנהל עמהם על זה מלחמה ממש.

חובת החינוך מגיל קטן מאוד

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו", (כ"א, יח-ט).

אמרו חז"ל (סנהדרין ע"ב) "ירדה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב", ע"כ. ומבואר בזה יסוד גדול, שאע"פ שבן סורר ומורה אינו אלא נער צעיר בן י"ג שנה, מ"מ אין תולים שמעשיו הם מעשה ילדות ושבויות בעלמא, אלא ירדה תורה לסוף דעתו - שאם בגיל כזה הוא מתנהג כן, הרי זה סימן על עתידו.

וזהו יסוד גדול לכל אב ואם בישראל, שידעו את גודל האחריות המוטלת עליהם לחנך הילד מקטנות. ולא יכסו את מעשיו בתירוצים שונים שאין זה אלא מעשה שבויות בעלמא ומסתמא ישתנה הילד בעתיד, אלא עליהם לטפל בקלקול הילד עוד בקטנותו, כי אם לא הרי יגדל הילד מופקר, וכמו שאמרו חז"ל "בלב סורר ומורה" ירדה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה". וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין ע"א) בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב דרוש וקבל שכר", ויש להתעורר ללמוד מזה מוסר על חובת חינוך הבנים מקטנותם וכמוש"נ.

חובת ההורים לדאוג שהבנים לא יכירו בחילוקי דעות ביניהם

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו", (כ"א, יח-ט).

מבואר כאן שהאב והאם צריכים לבוא יחדיו עם הבן. וכן דרשו חז"ל (סנהדרין ע"א) "היה אביו רוצה לעשותו בן סורר ומורה ואמו אינה רוצה, אביו אינו

רוצה ואמו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה". ונראה לפרש בטעם הדבר, שאם האב מגיע בלא האם חוששים שמא יש ריב ביניהם, ואז כבר אין פלא כ"כ מדוע בנם נעשה סורר ומורה, שכאשר יש ריב בין ההורים בתוך הבית, הדבר משפיע לרעה על הילד, והרבה פעמים הוא יוצא מחמת זה מהבית לרחוב ומתקלקל שם בחבורת נערים ריקים. **וזהו לימוד גדול - שאפילו אם יש חילוקי דעות בין האב לאם, ידקדקו שהילדים לא ירגישו בזה כלל, ואדרבה כל אחד ידבר בשבח בן זוגו - ויעיל הדבר לחינוך הבנים.**

טומאת הרשע מתפשטת לסביבתו שלמדמים ממנו

"ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך", (כ"א, כ"א). יש לפרש [וכע"ז פירש הגאון רבי מאיר שמחה זצ"ל] שטומאתו של בן סורר ומורה מתפשטת לכל בני עירו, כי מאחר שהם ראו את מעשיו הרעים, הרי הם נתקררו ביראת שמים, ולכן אמרה תורה "וסקלוהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך", שעל ידי שבני עירו ירגמהו באבנים ויהרגוהו, עי"ז יתקיים בהם עצמם "בערת הרע מקרבך" - ויעקרו מעצמם את הקרירות ביראת שמים שנתהווה בהם על ידי שראו את המציאות של בן סורר ומורה.

וזהו טבע מכוחות הנפש - שעל ידי ראיית עבירה מתקרר אצלו חומר העבירה, ואשרי האיש שזוכה לגור בין חרדים ואינו רואה חילול שבת או שאר עבירות, ובזכורני שבשעה שהרשע בן גוריון שר"ר רצה להיכנס למרן הגר"ז זצ"ל - וביקש להיכנס בכל שעה שיקבעו לו, סירב מרן זצ"ל להיפגש עמו, **שההמצאות יחד עם רשע מזיק אפילו לרגע אחד,** והוסיף עוד שהטומאה מביקור הרשע אצלו היא וודאית, ואילו התועלת היא ספק, ואין ספק מוציא מידי וודאי, ומצא מרן זצ"ל דרך להישמט ממנו ולא נפגש אתו.

זעקת כאב ממרן רבינו שליט"א על חילול כבוד המתים ב"קבורה בקומות"

ומכתב שפורסם בעניין זה מטעם האגודה למניעת חילולי קברים בנישואות מרן רבינו שליט"א

לזולל בכבוד המתים, ויש למחות על מה שמונעים היום ממשפחות הנפטרים לזכות לקבורה כמסורה בקרקע אלא במחיר מופרז.

לאחר שהורה מרן רבינו שליט"א לפרסם הדברים ולהתריע קבל עם ועדה על הפרצה הנוראה, פרסמו ב"אגודה למניעת חילולי קברים" שבנישואות מרן רבינו שליט"א, הודעה לציבור ובה נכתב כדלהלן:

א. כידוע, גדולי ישראל בארץ ובחו"ל אסרו את כל סוגי הקבורה בקומות, והגדירו זאת כבזיון המת, ומרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל ויבדלחט"א מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א הורו לקבור במקום רחוק, רק לא בקומות, והוסיפו, שהנקבר בקומות אין לו כפרה, אלא רק לנקבר בקרקע! ומה גם שהדבר מהווה שינוי מנהג הקבורה בישראל!

ב. למרות זאת, בבתי עלמין מסוימים מנסים לפתות את הציבור לקבור את יקיריהם בקומות, ולהעלים מהם שהדבר נאסר.

ג. בשנים האחרונות החלו לגבות סכומי עתק על קבורת שדה, שהייתה עד כה בחינם, למרות שלפי החוק אין לגבות תשלום על מקומות קבורה של נפטרים, וכל אזרח זכאי לקבורה ללא תשלום, ובתנאי זה קבלו חב"ק את השטחים ורישיון הקבורה. הטיעון שקבורה בחינם היא רק בקומות, הינו הונאה.

ד. בימים האחרונים נודע, שבמבנה קבורה בהר המנוחות הייתה דליפה גדולה של דם ושומנים מהנקברים, שנשפכו לכביש הסמוך כדומן על פני השדה, וגרמו בזיון המת מחפיר ומזעזע, והוכיחו קבל עם ועדה שאין לקבור מת במבנה ביטון, אלא בקרקע.

ה. האמת היא, שזה זמן רב שניציגי האגודה דיווחו על סימני נזילות של דם הנפטרים במספר מבני קבורה, שניסו להסתיר באמצעים שונים, ובבדי ברזנט שחורים, כמו כן ריחות של גופות שנרקבו, הינן תופעה שכיחה בקבורה בכוכי הבטון, בפרט בימים חמים, שמנסים להסתירם בחומרי איטום, וע"י פיזור בשמים שיפגו את הצחנה.

ו. מומחים טוענים, שדליפת הדם והחומרים הביולוגיים הינה רק קצהו של הקרחון, ומתחת המבנים עצמם יש כנראה כמות נזילים גדולה, שמעמידה בסכנה את המבנה כולו, שעלול לקרוס ולסכן את כל הקברים. לטענת מהנדסים מבנים אלו ספק אם יחזיקו מעמד יותר ממאה שנה. השמועה אף אומרת, שלחלק מהמבנים אין כלל טופס 4, שיעיד על חוזקו ויציבותו של המבנה.

ז. תופעות אלו לכשעצמן, מוכיחות בעליל ומחזקות את דברי מרן רבנן שאין לקבור כלל במבני הקבורה, מכל סוג שהוא, שהרי קבורה היא גניזה לעולם, וזה אך ורק באדמה.

ח. בשנה האחרונה הוסיפו חטא על פשע, וכדי לא להכביד על המבנה החלו להשתמש בארונות מקלקר.

ט. עפ"י הוראת גדולי ישראל אנו קוראים לציבור הקדוש, לפרסם ולהודיע ברבים, שאין לקבור כלל ב"מבני הקבורה".

ולאחראים על בזיון המת הנורא, גורו לכם מיום הדין, ואל תבזו כן את מתי ישראל.

האגודה למניעת חילולי קברים

בשבוע האחרון נודע על ביזיון המת נורא שהתרחש במבני 'קבורה בקומות' בהר המנוחות דרום, שם זלגו חומרים ביולוגיים - הפרשות שומנים ודם מהמתים, ממבנה הקבורה בקומות לעבר הכביש הסמוך, [והדברים תועדו והתפרסמו בתמונות].

הזליגה דלפה ממרובי מתקני מבנה הקבורה בקומות, (הכוללים קומת קרקע של חניה, ועוד שלוש קומות של קברים מעליהם), כאשר במקור היו אמורים החומרים הללו לעבור דרך מרזבים מהקומות העליונות לעבר הקומות התחתונות ומשם להגיע לעומק הקרקע ולהיספג שם, אך בעקבות תלצה במערכת המרזבים של המבנה, דלפו חומרי ההפרשה והריקבון הכוללים שומנים ודם, - כך שיצאו מהמרזב לעבר הכביש הסמוך באופן שגרם לביזיון המת מחפיר, עד שהכביש היה מוצף לגמרי במשך כמה ימים בכמויות גדולות של נזילים שזלגו מתוך הקברים.

עסקני ה"אגודה למניעת חילולי קברים" בנישואות מרן רבינו שליט"א שעלו למקום, העלו מספר שאלות קשות המעלות חשד כבד כי הנזילות הללו כבר אירעו בעבר והוסתרו על ידי אינטרסנטים במקום, כמו כן הוברר כי לבניין אין כלל טופס 4 ואינו מאושר לקבורת קברים, דבר המעלה סימן שאלה נוסף על כל הקבורה במקום, ומחייב את הפעילות למנוע את המשך הקבורה במקום.

במהלך השבוע עלו עסקני ה"אגודה למניעת חילולי קברים" למעונו של מרן רבינו שליט"א למסור לפניו את הנתונים המחרידים, והננו להביא דברים שדיבר מרן רבינו שליט"א בכאב וזעזוע לאחר ששמע על המציאות העגומה:

"הדבר מחייב ביתר תוקף לפרסם את הוראת כל גדולי ישראל זצוק"ל שלא לקבור באותם מתקני קבורה בקומות, ובפרט כעת כאשר הוברר כי מלבד עצם ביזיון המת להיקבר במתקני "קבורה בקומות" - שכל הריקבון והשומנים עוברים דרך מרזבים לקרקע, וכדרך העברת ביוב רח"ל, הרי עלול לצאת מזה סכנה גם לדליפת החומרים ה", באופן המבזה את המתים באופן מחפיר, ומבטל מצוות קבורה דאורייתא.

בעוה"ר נתקיים שם המקרא שכתוב בתהלים (ע"ט ב-א) "נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ, שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר", ולא יאומן כי יסופר שאע"פ שהוכח לעין כל מה הם התוצאות העלולות לבוא מקבורה בקומות, מ"מ עדיין ממשיכים מנהלי הח"ק לקבור בקומות. והחובה מוטלת על קרובי הנפטר שלא לבזות קרוביהם ולקברם במתקני הקבורה בקומות, ואפילו אם יעלה להם כסף רב לקנות חלקת קבורה בקרקע (קבורת שדה), עליהם לדאוג לטובת הנפטר שלא יסבול בקבורה בקומות - ששם נחסר לו כפרת הקבורה, וגם אפשר שאין מתקיים בזה מצוות קבורה כלל וכלל. וכמו כן חובת כל רב קהילה להודיע לבני קהילתו שכל מי שמגיע ל"עת מצוא זו קבורה", עליו לפקח עין היטב ולוודא שהכל נעשה כמסורת ישראל בקבורה בקרקע (קבורת שדה) ולא בקבורה בקומות חלילה, ואם אין ביכולתו לפקח על זאת חובתו להעמיד אחר תחתיו שיבדוק הדבר היטב בעצמו, ואל יסמוך בעיניים עיוורות על אנשי החברא קדישא, שלצערינו בתוך הנהלות הח"ק ישנם המולכים את הציבור שלל בעניינים אלו.

ומה שטוענים כביכול אין מקום קבורה בארץ הקודש ומוכרחים לבנות הקבורה בקומות, זהו הבל שיש הרבה שטחים פנויים, ויש מקום בארץ ישראל לקבור מיליוני מתים בקבורת שדה כדרך אבותינו, וכל הטענות כביכול אין מקום פנוי לקבורה, אינם נובעות מחמת חוסר מקום לקבורה אלא מחמת

עם כניסתם של ימי אלול הננו להודיע על ספרי מוסר ממרן רבינו שליט"א

ספר "הדרך לתשובה" (כולל ביאור על ספר אורחות חיים להרא"ש), ספר "אש קודש", וספר "דע מה שתשיב", (בדר"כ ניתן להשיג ברשת חנויות אור החיים)